Tadeusz Kościuszko. The next stage of the plot's development identified during the investigation was the early 19th century when buildings with masonry structures (strip foundations and basements) were erected. These buildings began to be demolished in the mid-19th century and new ones erected in their place. The continuation of the investigation in this Vilnius Old Town courtyard is foreseen.

Irma Kaplūnaitė, Rytis Jonaitis

Tyrimai Maironio gatvėje 19

2014 m. spalio–gruodžio mėnesiais vykdyti detalieji tyrimai Vilniuje, sklype Maironio g. 19. Čia UAB „OGVY" tęsia parengiamuosius darbus pritaikant buvusį Savičiaus ligoninės kompleksą (Bokšto g. 6) gyvenamosioms ir administracinėms patalpoms, požeminei automobilių stovėjimo aikštelei bei rekreacinei zonai. Įvažiavimą į požeminę stovėjimo aikštelę numatyta įrengti iš Maironio gatvės pusės. Būsimo įvažiavimo į požeminę automobilių stovėjimo aikštelę vietoje, šlaite tarp sklypo Bokšto g. 6 R ribos ir dabartinės Maironio gatvės atlikti detalieji tyrimai, ištirta viena 108 m^2 dydžio perkasa.

2009 m. sklype Maironio g. 19 vykdyti archeologiniai žvalgomieji tyrimai (*ATL 2009 metais*, V., 2010, p. 402–404), kurių metu aptikta mūrinių pastatų fragmentų, XVI–XX a. radinių. Ankstyviausias kultūrinis sluoksnis datuojamas XVII a.

Sklypas Maironio g. 19 yra Vilniaus miesto centrinėje / R dalyje, apie 100 m į PV nuo Skaisčiausios Dievo Motinos katedros soboro, tvoros, juosiančios pastatų kompleksą Bokšto g. 6, R pusėje. Sklypas priklauso posesijai 523 ir patenka į miesto kvartalą 44, kurį riboja Bokšto, Išganytojo, Maironio ir Kūdrų gatvės. Šalia sklypo, ties komplekso Bokšto g. 6 ŠR kampu, XV a. jungėsi trijų Vilniuje buvusių jurisdikų ribos: magistrato, vyskupo ir metropolito. Posesija 523 susiformavo vyskupo jurisdikoje. 1863 m. namų įvertinimo dokumentuose nurodyta, kad posesijoje, kuri tuo metu priklausė gailestingosioms seserims, stovėjo mūrinis na mas. Visos jo patalpos buvo išnuomotos: čia vieno kambario butus nuomojo įvairūs amatininkai – siuvėjai, batsiuviai, šaltkalviai. 1944 m. posesijos 523 pastatai buvo sugriauti, išskyrus vieno aukšto sandėlius, stovėjusius prie Tymo gatvės.

2014 m. sklype Maironio g. 19 tirta perkasa išsidėsčiusi nedideliame šlaite į R nuo Bokšto g. 6 R ribos. Jos paviršius apaugęs žole. Perkasos R dalyje, šlaito apačioje, arčiau Maironio gatvės, prieš tyrimus buvo laikina automobilių stovėjimo aikštelė. Ši perkasos dalis padengta išvažinėta žole. Perkasos viršutiniuose horizontuose fiksuoti vėlyvi, XX a. II pusės – XXI a. kultūriniai sluoksniai. Horizontai susiformavo šioje vietoje įrengiant šiluminę trasą bei tiesiant gausias komunikacijas, taip pat į šlaitą pilant įvairias buitines šiukšles. Perkasos R dalyje XX a. II pusės – XXI a. sluoksniai fiksuoti iki pat pasiekto 2–2,5 m gylio nuo esamo žemės paviršiaus. Perkasos V dalyje aptikti gausūs buvusio mūrinio užstatymo fragmentai (1 pav.). Šie mūrai datuojami XVIII a. viduriu (po 1748 m. gaisro). Tai buvusio mūrinio pastato R ir V sienos fragmentai, spėjamos laiptinės, taip pat bokšto ar panašaus pamato fragmentas. Skersai šių mūrų nutiestas nuotekų kanalas (kolektorius), kurio fragmentų išlikę visame sklype Bokšto g. 6. Kolektorius datuojamas XVIII a. viduriu, matomos vėlesnės rekonstrukcijos.

Į P nuo mūrų, perkasos PV dalyje išlikęs XIX a. pabaigos – XX a. I pusės kultūrinis sluoksnis, taip pat čia rastas akmenų grindinio, sietino su XVIII a. vidurio mūriniais pastatais, fragmentas. Po šiais sluoksniais pasiektas įžemis.

Gavus KPD leidimą, atkasti mūrai buvo išardyti, išskyrus kolektoriaus dalį perkasos ŠV kampe. Nuardžius mūrus iš karto po jais pasiektas įžemis. Perkasos R dalyje įžemis iki 2,5 m gylio nepasiektas. Kadangi šiame gylyje įrengta veikianti šiluminė trasa, dėl saugumo reikalavimų tirti toliau čia nebuvo galimybės. Be to, visoje perkasoje (išskyrus jos V dalį) intensyviai kilo gruntinis vanduo. Perkasos centrinėje dalyje įžemis – žvyringas geltonos spalvos smėlis – pasiektas po supiltiniais horizontais, apie 2,5 m gylyje nuo esamo žemės paviršiaus.

Beveik visoje perkasoje aptikti tik XX–XXI a. sluoksniai. Ankstyvesnis, XIX a. pabaigos – XX a. I pusės kultūrinis sluoksnis išlikęs tik perkasos PV dalyje. Tyrimų metu rasta XVI–XX a. radinių – registruoti 137. Tai buitinės ir statybinės keramikos fragmentai, metalo, kaulo, stiklo dirbiniai. Didesnė dalis inventorintų radinių datuojami XIX a. pabaiga – XX a. I puse. Surinkta stiklinių buteliukų kolekcija, rasta Nikolajaus I monetų bei XX a. I pusės lenkiškų gražių. Kaip įdomesnius radinius reikia paminėti 3 sidabrines šakutes, kurios buvo suvyniotos į lenkišką tarpukariu datuojamą laikraštį, iš vario lydinio pagamintą Dovydo žvaigždę (2 pav.), durų iškabą (3 pav.).

Reikia pastebėti, kad tais pačiais 2014 m. vykdyti tyrimai į V nuo perkasos Maironio gatvėje, sklype Bokšto g. 6, perkasoje 36. Tačiau čia, į V nuo tvoros tarp Bokšto g. 6 ir Maironio g. 19, aptikti visai kitokie kultūriniai horizontai, išlikę nuo XVI a. Galima spėti, kad Maironio gatvėje taip pat galėję būti ankstyvesnių už XVIII a. žmonių veiklos pėdsakų, tačiau jie buvo sunaikinti statant mūrinius pastatus XVIII a. viduryje, po 1748 m. gaisro. Ankstyvesnę žmonių veiklą šioje vietoje liudija ir permaišytuose horizontuose aptikti nuo XVI a. datuojami radiniai.

1 pav. Perkasa Maironio g. 19 iš V. I. Kaplūnaitės nuotr.

Fig. 1. The trench at Maironio St. 19, as seen from the W.

0 3 cm

2 pav. Dovydo žvaigždė. R. Jonaičio nuotr.

Fig. 2. A star of David.

0 5 cm

3 pav. Durų iškaba. R. Jonaičio nuotr.

Fig. 3. A door sign.

The investigation at Maironio St. 19

In October – December 2014, an excavation was conducted on the plot at Maironio St. 19 in Vilnius with OGVY, UAB continuing the preparatory work in adapting the former Savičius hospital complex (Bokšto St. 6) for residential and office space, an underground carpark, and a recreational area. The entrance to the underground carpark is foreseen to be created on the Maironio street side. For this purpose an excavation (one trench, 108 m^2) was conducted at the future entrance site, the slope between the E edge of the plot at Bokšto St. 6 and present-day Maironio street.

During it, the earliest recorded cultural layer dated to the turn of the 20th century. But earlier 16th–19th-century finds were also discovered (Figs. 2, 3). In the W part of the trench abundant fragments of former masonry structures were recorded (Fig. 1). These walls, dating to the mid-18th century (after the 1748 fire), consist of fragments of the former masonry building's E and W walls, a suspected staircase, and a foundation fragment from a tower or similar building. A sewer channel (collector), fragments of which have survived all the way across the plot at Bokšto St. 6, was recorded running obliquely to these walls. The collector dates to the mid-18th century and has been recorded in later reconstructions.

Laurynas Kurila

Žvalgomieji tyrimai S. Konarskio gatvėje 4B

2014 m. Vilniaus senamiesčio (UK 16073) apsaugos zonos teritorijoje, sklype S. Konarskio g. 4B, atlikti žvalgomieji tyrimai 35 m ilgio dujų įvado trasos vietoje (11 m ilgio jos atkarpa tiesta uždaru būdu). Sklypas yra Vilniaus istorinio Naujamiesčio priemiesčio V pakraštyje. Apie seniau jame stovėjusius pastatus duomenų nėra, XIX–XX a. sandūros kariniame topografiniame žemėlapyje sklype ar netoli jo yra pažymėtas garo varikliu varomas malūnas (rusiškai *Пар Мук – Паровая мукомольная мельница*). Artimiausioje sklypo aplinkoje archeologiniai tyrimai iki šiol nevykdyti.

Žvalgomųjų tyrimų metu ištirti du 1x1 m dydžio šurfai. Juose fiksuoti permaišyti ar supiltiniai sluoksniai. Šurfe 1 65 cm gylyje atidengtas išlietas betonas. Abiejuose šurfuose aptikta pavienių XIX–XX a. pradžiai būdingų radinių, gyvulių kaulų. Todėl nutarta kasant vamzdžio stūmimo prieduobes ir tranšėjas atlikti žvalgymus.

Žvalgyta kasant dvi 2,5x1 ir 3x1,5 m dydžio prieduobes bei 14,5 ir 3,5 m ilgio tranšėjas